

DELAVSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.
Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica —
Škoflje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo.
Nefrankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter
nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega zna-
čaja stane beseda Din 1.— V oglasnem delu stane petiitna enostolpna vrsta
Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša
mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 87

Sobota, 3. novembra 1934

Leto IX

Za mir na Balkanu

Zasedanje Balkanske zveze v Ankari

Te dni se vrši seja Balkanske zveze v Ankari. Zunanji ministri balkanskih držav so se obširno bavili z marsejskim atentatom in se v celoti priključili stališču, ki ga je zavzela mala antanta. Sploh se na tem zasedanju povdarja potreba čim tesnejšega sodelovanja med Malo zvezo in balkanskimi državami. Balkanska zveza povdarja v svojih političnih smernicah popolno solidarnost z Jugoslavijo in zahteva strogo preiskavo in ugotovitev pravih krivcev atentata v Marseju.

Svet Balkanske zveze je z zadovoljstvom ugotovil, da priznavajo pomen in potrebo Balkanske zveze vse države, ki se trudijo, da bi se ohranil svetovni mir, zlasti pa mir na Balkanu. V okvirju Balkanske zveze se bo nudila enakopravnost in varnost vsem državam na Balkanu.

Zasedanju zveze v Ankari posveča svetovni tisk veliko pažnjo, zlasti francosko časopisje povdarja važnost in pomen te zveze za mirno sožitje na Balkanu.

Strokovni kongres je samo odložen

Pripravimo se nanj

Kongres celokupnega našega svobodnega strokovnega gibanja, sklican na 19. in 20. oktobra, se iz znanih vzrokov ni vršil. Toda kongres se bo ipak kmalu vršil, ker je samo odložen za krajši čas. Če se doseže soglasje med posameznimi oblastnimi forumi, se bo kongres vršil še v prvi polovici meseca decembra, tam, kjer je bil že sklican.

Dnevni red za kongres se ne bo prej izpreminjal. V celoti so še dalje važna vsa ona vprašanja, o katerih bi se bilo moralo razpravljati na odloženem kongresu. O vseh teh vprašanjih je treba, da še dalje razpravljajo vsi odbori naših organizacij ter dajo svojim delegatom potrebna in primerna navodila.

Predlogi za sklepanje po dnevnem redu so bili že objavljeni v delavskem tisku. Članstvo po naših organizacijah jih pozna v najširših plasteh. Ti predlogi naj bodo nova vzpodbuda za razmišljanja. Iz njih je treba, da nastanejo trezni sklepi, za katerih izvedbo se zavzame gros našega delavskega razreda. Predloženi akcijski program jasno navaja probleme ter predpisuje naša pota. Okoli teh problemov bomo združili vse, kar je sposobno za pametno delo. Mi smo danes in bomo še bolj jutri edini predstavniki naših delavcev in nameščencev, in naše bodoče delo mora v polni meri kakor doslej omogočati tudi preostalim delom delavstva vstop v naše vrste.

Dosledni tridesetletni tradiciji našega razrednega gibanja, bomo s še večjo voljo po kongresu nadaljevali naše delo. Skrbeti hočemo, da izboljšamo položaj delavskega razreda ter da vse stvari v družbi postavimo na pravo mesto.

Izvršeno volitev kongresnih delegatov je še treba povečati ter storiti vse, da bodo v polnem številu v zmislu svojih pravic zastopane na kongresu vse organizacije in vsi kraji. Splošni kongres našega gibanja se vrši vsako tretje leto enkrat. Zato je potrebno, da bo ta kongres impozanten tako po številu udeležencev kakor po velikem pomenu njegovih sklepov.

Vatikan je zgubil igro v Avstriji

Rajhovski fašizem in avstrijski Heimwehr roko v roki

Po julijskim puču avstrijskih nacijev, ki je stal glavo samega voditelja klerofašistične reakcije, dr. Engelberta Dollfussa, se je površnemu opazovalcu zdelo docela nemogoče, da bi se mogli Nemčija in Avstrija pobotati. Zdelo se je, da tu ni moč noben kompromis, ampak samo boj obeh režimov, ki da se mora končati ali s propadom rajhovskega fašizma ali z aneksijo »avstrijske province«.

Prišlo je drugače.

Pretekli teden so prodrle v javnost vesti o pogajanjih med avstrijskim režimom in predstavniki avstrijskih nacijev, in je bil o tem objavljen celo uradni komuniké. Pogajanja še trajajo, bodo pa gotovo uspela, čeprav bi se utegnila še nekoliko zavleči.

Rajhovski fašizem ima danes dovolj drugih skrbi kot pa pečati se z avstrijskim vprašanjem, zato je pripravljen k popuščanju in sklenitvi kompromisa. Mednarodni položaj je tak, da o kakšnem zavojevanju Avstrije ne more biti govora. Vsaj zaenkrat ne. Ni pa s tem rečeno, da se je nemški fašizem anektiranju Avstrije za vselej odrekel. Nikakor ne. Ali to je muzika bodočnosti. Trenotni položaj pa zahteva od njega praktično politiko, politiko, ki vodi k uspehu in h končnemu cilju, četudi po ovinkih. Pri tem je rajhovskemu fašizmu prišlo prav

napeto razmerje v avstrijskem vladinem taboru,

kjer se borita za premoč klerikalizem in Heimwehr.

Heimwehr rabi v svrhu utrditve svojih pozicij in pa, da si zagotovi končno zmago nad klerikalizmom, pomoč. Italijanski fašizem mu je gotovo naklonjen. Ali za svojo zmago v notranjosti potrebuje Heimwehr več kot samo zunanjo podporo, on rabi tudi notranjega zaveznika. Kot zaveznik Heimwehra pa prihajajo v poštev edino le naciji, naciji, katerih srd je naperjen predvsem proti krščanskim socialcem, ne pa tudi proti Heimwehru, s čigar voditelji so si bili vedno v več ali manj prijateljskih odnosih. (To potrjujejo tudi dogodki iz julijskega puča. Dollfuss, predstavnik avstrijskega klerikalizma, je izgubil glavo, Fey, predstavnik Heimwehra, pa je prišel iz ujetništva s popolnoma zdravo kožo. Njegova vloga v julijskem puču se da primerjati samo z vlogo dveh pajdašev, ki skupno izvršita kakšen podvig in se že v naprej dogovorita, da drug drugega ne bosta izdala, ter si obljubita, da bo tisti, ki bo ostal na svobodi, skrbel za to, da bo onega, ki bo obvisel, rešil.) Ako se Heimwehru posreči njegov načrt, da s svojim pritiskom v vladi legalizira nacijski pokret, oz. si ga podredi, je dosegel svoj namen. Vse kaže, da je

Heimwehr že blizu svojega cilja.

Heimwehrovski fašizem je popolna kopija rajhovskega, in če hočete, tudi italijanskega fašizma. Že iz tega razloga rajhovski fašizem ne more biti nasprotnik heimwehrovskih stremeljenj in ker Avstrije zaen-

krat ni mogoče priključiti Nemčiji, se rajhovski fašizem prav rad zadovolji s tem, da bo Avstrija fašistična država, v duhu rajhovskega fašizma, čeprav bo njej na čelu stal namesto Hitlerja — Starhemberg. Pomirjenje med obema državama bo pogodu i Hitlerju i Starhembergu in končno morda še tretjemu, to je Mussoliniju.

Ne smemo prezreti, da je rajhovski fašizem popolnoma preorientiral svojo politiko.

Opustil je stari Viljemov načrt prodiranja na Balkan,

zanj je Baltik važnejši, zanj je Ukrajina cilj njegovih zunanepolitičnih osvajalnih stremeljenj. Ta preorientacija v zunanji politiki pa je zelo pomirila živce Benita Mussolinija, ki ima svoje poglede uprte na Balkan in pa v Afriko, kjer mu Francozi nudijo znatne koncesije — Avstrija ne bo več jabolko spora med Italijo in Nemčijo, ampak most, ki bo spajal sever z jugom. Starhemberg bo v svojem lastnem interesu držal svoje železo v ognju i v Berlinu i v Rimu. Nanj se bosta lahko zanesla i Hitler i Mussolini, on ne bo imel interesa goljufati niti enega, niti drugega, glavno je, da ga bosta oba priznavala. Avstrija pod heimwehrovskim režimom nudi tako Italiji, kakor Nemčiji tisto sigurnost v zunanji politiki, ki jo ekspanenti Vatikana ne bi mogli nikoli nuditi. Kajti Vatikan dela svojo mednarodno politiko in njegovi privrženci v vseh državah jo izvršujejo.

Pod pritiskom Heimwehra pripravljeni sporazum med režimom in naciji v Avstriji pomeni zelo

težak poraz Vatikana v zunanji politiki.

Omembe vredne so predpriprave, ki so se izvršile, predno je prišlo do pogajanj med režimom in naciji v Avstriji. Začetek vsemu je bilo imenovanje von Papena za poslanika na Dunaju, potem je sledil razpust avstrijske legije v Nemčiji, odstavitev voditeljev avstrijskih nacijev in prenehanje z napadi v radiu in časopisju. Pred par tedni pa sta se — ne slučajno seveda — sešla Papen in Starhemberg na lovu, nekje na Madžarskem, kjer sta se (1934) dogovorila še o poslednjem, kar je bilo potrebno. Zanimivo na stvari je tudi to, da je baš Papen tisti misteriozni mož, izhajajoč iz vrst nemškega klerikalizma, ki mu je pripadla naloga, bojujoči cerkvi pripraviti najtežje poraze. Prvo v Nemčiji, sedaj v Avstriji.

Za delavski razred pomeni koncentracija reakcije zaenkrat nove težkoče, obenem pa nove izgleda za bodočnost, kajti vedno jasneje se odražata dve fronti:

tu fašistična reakcija — tam delavski razred.

Maksimović podal ostavko

Minister pravde g. Boža Maksimović je dne 31. oktobra podal ostavko na svoj položaj, ki jo je ministrski predsednik Uzumović sprejel.

Pred volitvami polovice senatorjev

Polovica senatorjev izžrebanih

Po določilih ustave so senatorji izvoljeni za dobo šestih let. Po poteku prvih treh let pa se polovica senatorjev izžreba in izvolijo novi, drugi polovici pa potem prestane mandat po preteku v ustavi predvidenega roka šestih let.

Letos izžrebanim senatorjem potече mandat 2. januarja. Volitve se bodo vršile meseca decembra in bodo volili zopet samo župani.

Izmed senatorjev Dravske banovine so bili izžreban dr. Fr. Novak, minister za socialno politiko, dr. Vladimir Ravnihar in dr. Janko Rajar.

Podpora Heimwehra Paveličevim teroristom

Sin znanega legitimista generala Sarkotića — adjutanta kneza Starhemberga

Glasilo francoskih socialistov »Populaire« je te dni objavilo senzacionalen članek, v katerem razpravlja o marsejskem atentatu in krivcih tega zločina. Članek naglašja, da je postojala ozka vez med voditelji avstrijskega Heimwehra in Paveličevimi teroristi, ki so uživali ob vsaki priliki zaščito avstrijske oblasti. Postojala je tesna zveza med obema skupinama, ki so jo vzdrževali avstrijski legitimisti in bivši staroavstrijski oficirji, ki so zvesto vdani Habsburžanom.

V Grazu je polkovnik Dujić v pok. organiziral atentate na jugoslovanskih železnih. Dujić je bil intimen prijatelj sedanjega šefa domovinske fronte Walterja Adama, ki je bil poprej urednik »Reichspost«. Dujić se je pred časom obesil in je ob tej priliki policija našla v njegovem stanovanju ponarejen jugoslovanski denar. Na krsto pokojnega Dujića je poslala tudi bivša cesarica Zita venec v znak hvaležnosti za zvestobo.

Posebno vlogo je igral tudi znani general Sarkotić, ki je rodom Hrvat in ki ga je družila s teroristi mrznja do Jugoslavije. Sarkotić se je vedno zavzemal za vrnitev Habsburžanov in je igral veliko vlogo v taboru legitimistov kot zaupna oseba Habsburžanov.

Sarkotićev sin je aktivni oficir Heimwehra in adjutant kneza Starhemberga. Znane so afere s ponarejevanjem denarja, pri katerih so bili soudeleženi razni aristokrati in bivši oficirji staroavstrijske armade, med njimi tudi knez Windschgrätz. Po mnenju »Populaire« so uživali Pavelič-Perčecovi teroristi s pomočjo kneza Starhemberga in poveljnika domovinske fronte Adama na Dunaju, v Rimu in Budapešti popolno zaščito in vsestransko zaslombo.

Gömbös potuje

v Rim in Berlin

Ministrski predsednik madžarske vlade Gömbös bo v nedeljo, dne 4. t. m. posetil avstrijskega kanclerja dr. Schuschnigga, nakar bo odpohtoval v Rim. Kakor se zatrjuje, namerava Gömbös po obisku v Rimu posetiti tudi Berlin. Madžarska se očitno nahaja v hudih stiskah, kamor jo je privedla revizionistična politika visoke aristokracije in legitimistov. Zanimivo pa je dejstvo, da v Rimu

niso nič več nasprotni potovanju Gömbösa v Berlin, kar je nedvomno posledica spremenjenega položaja v Avstriji.

Razkritja o oboroževalni industriji

Trgovina s Kristom in bombami v Južni Ameriki

Pred senatnim odsekom, ki preiskuje ameriško trgovino s smrtjo (orožjem in strelivom), je zadnji teden neki J. W. Young, predsednik tvrdke Federal Laboratories, priznal, da je njegov brat Paul Young, ki je krščanski misijonar v Južni Ameriki, obenem tudi agent njegove tvrdke. Tvrdba Federal Laboratories izdeluje razne kemikalije za strupene in druge pline.

Pred preiskovalnim odsekom je bilo pismo, ki ga je brat misijonar pisal bratu municionarju. Brat misijonar je pisal v aprilu 1932 bratu municionarju, da je demonstriral pred vojnim ministrom in več generali v republiki Ecuador v Južni Ameriki z bombami solzavkami, ki so bile izdelke bratove tvrdke. Demonstracije so se vsekakor dobro obnesle, kajti vlada republike Ecuador je potem naročila omenjene bombe od tvrdke Federal Laboratories v Pittsburgu.

Senator Bone je sarkastično vprašal Younga, kaj je glavna trgovina njegovega brata misijonarja — vera ali municija? Young je bil nekoliko užaljen — najbrž kot dober kristjan! — in zavrnil je senatorja, da ni nič hudega ali nekrščanskega, če krščanski misijonar prodaja tudi bombe solzavke, kajti te bombe — niso smrtonosne.

Glej, glej, glej, smrtonosne! — Young, ki poseduje tovarne za izdelovanje plina v teh bombah, vsekakor še ni dobil dotičnega plina v svoje oči, drugače ne bi verjel, da se človek po tem plinu dobro počuti, tako dobro, da bi pel alelujo...

A to ni važno, namreč, kako delujejo Youngove bombe, za naše razmotrivanje. Bolj važno je, kako deluje proces razširjanja krščanske civilizacije in kapitalizma.

Nepriustranski zgodovinarji — oni, ki se ozirajo le na dejstva in izključujejo sentimentalne bedastoče — so nas že davno seznanili z delovanjem tega procesa. Takole gre ta proces: Prvi pride krščanski misijonar in postavi cerkev; za njim pride trgovec in postavi prodajalno z žgano pijačo in koraldami; tretji pride vojak in postavi stokado. S tem je elementarni proces končan in nova kolonija civilizacije in kapitalizma je ustanovljena.

Misijonar je vselej prva straža. Včasih je misijonar obenem trgovec — kakor omenjeni pittsburgski misijonar v Ecuadorju — in v tem primeru gre proces hitreje. Bistveno ni dosti razlike, če sta misijonar in trgovec ena oseba ali če trgovec tu pa tam preskoči misijonarja in pride

pred njim »odrešit pogane«. Dejstvo je, da so v imperialističnem osvajanju kolonij v tesni zvezi vsi trije faktorji: kristijanizacija, komercializacija in militarizacija.

Na ta način so Španija, Portugalska, Holandija in za tem Anglija ter Francija osvojile kolonije po vsem svetu; na isti način so ameriški »ci-

vilizatorji» osvojili severnoameriški kontinent — in uničili! — indijanska ljudstva.

V tem momentu nas ne zanima vprašanje, če je bil ta proces potreben ali ne. Le konstatirali smo, da je bilo tako in — tako je še danes. To so tvorni elementi imperialističnega kapitalizma. »Prosveta«.

Doma in po svetu

Občina Križevci se nahaja v poravnalnem postopku. Razprava se bo vršila v ponedeljek, dne 5. novembra pri sreskem sodišču v Ljutomeru. — **Slovenski študenti** v Parizu. — **Slovenski študenti** v Parizu.

Prepiri med nacionalisti. Iz odbora Jugoslovanske akcije je moral izstopiti dosedanjí predsednik in član direktorija dr. Aleksander Stuhlhofer v Zagrebu. Jugoslovanska akcija je ustanova ekstremnih nacijev, ki želijo, da bi tudi Jugoslavija postala fašistična.

Kasacijsko sodišče v Zagrebu je ugodilo prizivu dr. Ivana Pernarja, ki je bil svoječasno obsojen na dve in pol leti ječe in mu je znižalo kaznen na dve leti ječe.

Oderuhi pred sodiščem. Pred zagrebškim sodiščem se vrši proces proti nekemu Leonu Fogliardiju, ki je posojal ljudem denar za neverjetno visoke obresti. Tako je zahteval za Din 5000 posojila za tri mesece kar Din 1500 obresti, v nekem drugem primeru pa za Din 5500 kar Din 3000 obresti za 3 mesece. Obtožnica pravi, da ima mož kar 150 takih dejanj na vesti. — Ko bi le vse take oderuhe lahko prijeli! Zaslužijo pa ne samo kazni, ampak bi se jim moralo odvzeti tudi premoženje.

Most med Beogradom in Zemunom je gotov, otvorili ga bodo proti koncu novembra. Iz Beograda v Zemun je šest kilometrov poti.

Dobra tobačna letina. Pridelek tobaka bo letos v Hercegovini znašal 180 vagonov. Lansko leto je pridelek znašal 145 vagonov tobaka.

Atentat na bolgarskega kralja ali nesreča. Med vožnjo dvornega vlaka v Eskinograd je nastal ogenj na lokomotivi. Kralj, ki je sam spreten strojevodja, je splezal na lokomotivo in ustavil vlak, kar se strojevodji, ki je dobil težke opekline na rokah, ni posrečilo.

Zopet omejitve tiskovne svobode v Avstriji. Avstrijska vlada je izdala nov zakon, po katerem je potrebno posebno dovoljenje policijske oblasti za izdajanje novih časopisov in publikacij. Tako pojmujemo klerofašisti svobodo v državi, ki naj bi bila zgrajena po načelih papeške enciklike »Quadragesimo anno«.

Proslava šestnajstletnice obstoja čehoslovske republike. Dne 28. oktobra t. l. so v čehoslovaški republik praznovali šestnajstletnico osvobodjenja. Proslava je bila zlasti v Pragi nadvse slovesna. V provinci so priredili tako čehoslovaški, kakor

tudi nemški socialni demokrati manifestacijska zborovanja. Na vseh prireditvah so govorniki povdarjali velik pomen demokracije za razvoj naroda in države in podčrtavali potrebo čim večje svobode.

Diplomati na lovu. V poljskem Tešinu se vrši lov, katerega se udeležujejo med drugim angleški, nemški in rumunski poslaniki v Varšavi. — Nedavno se je vršil podoben lov na Madžarskem, katerega se je poleg nemškega poslanika na Dunaju von Papena udeležil tudi avstrijski minister Starhemberg. Posledica tega lova so pogajanja avstrijskega režima z nacijo za vstop v domovinsko fronto in v vlado. — Kaj le bo prinesel tešinski lov novega?

Francoski radikalni socialisti so obdržali v Nantesu svoj kongres, na katerem so sklenili, da bodo podpisali sedanjo vlado, da bodo glasovali za spremembo ustave v pravcu ojačenja vladinega vpliva, zahtevajo pa razpust vseh fašističnih organizacij.

Razkroj francoskih neosocialistov. Kakor znano, je pred več meseci prišlo do razkola v francoski socialistični stranki, majhen del poslancev se je odcepil in je ustanovil tkzv. neosocialistično »stranko«. Na čelu te stranke se je postavil minister Marquet. Sedaj je prišlo v tej razkolniški skupini do novega razkola. Večina se je zavedla svojega izdajalskega početja in je sklenila pozvati Marqueta, da takoj izstopi iz vlade. Marquet pa je ta poziv odklonil in je nato izjavil, da izstopa iz neosocialistične stranke, kakor je svoj čas izstopil iz socialistične stranke samo zato, da je lahko postal minister. Sedaj ima pa mož drzno čelo, da grdi socialistični pokret, katerega je potreboval samo toliko časa, dokler se ni z njegovo pomočjo priril v vlado. — Francosko delavstvo je lahko zadovoljno, da se na tak lahek način cresa parasitov. Upati je, da bodo sedaj tudi neosocialisti uvideli, da so storili kolosalno neumnost, ker so Marquetu na ljubo zapustili socialistično stranko in da se bodo skoroda vrnili v njeno okrilje za eno izkušnjo bogatejši. — Vsak mandatar delavskega gibanja se mora pokoravati sklepom organizacij, ki ga izvolijo ali delegirajo. Kdor na vprašanje sodelovanja z meščanskimi strankami rajše riskira razkol kot pa, da bi se pokoril sklepu večine, tega naj organizirano delavstvo nažene in nihče naj ne naseda še tako lepim obljubam takega človeka. Kdor išče se-

be in žonglira s celoto, za tega ni mesta v delavskem gibanju.

Kaznovana človekoljubnost. Pred angleškim sodiščem v Norfolkju se je moral zagovarjati bančni uradnik Harry Green, uslužben pri »National Provincial banki«. Obtožen je bil, da je redno prepisoval od kontov bogatih vlagatev gotove zneske na račun siromašnih vlagatev, ne da bi se pri tem kedaj sam okoristil niti za en sam vinar. Zagovarjal se je, da je to delal iz človekoljubnosti, ker imajo bogati ljudje itak preveč denarja. Pač bela vrana med bančnim svetom. Sodišče ga je za njegovo človekoljubnost obsodilo na 12 mesecev zapora.

Nemirna Kitajska. Strašne socialne razmere na Kitajskem tirajo ljudstvo v obup. Ker je vlada nespособna, da bi izboljšala gospodarski in socialni položaj v deželi, se pojavljajo od časa do časa krvavi nemiri, ki jih vlada skuša s silo zatreti. Obupani prebivalci kakšne od gladu posebno težko prizadete pokrajine, se organizirajo, oborože in potem skušajo prodreti proti kakšnemu večjemu državnemu centru, kjer pač mislijo, da bodo dobili kaj za podzobe. Kitajska vlada ima navado, da takim pohodom gladnih pridodaje komunističen značaj in skuša v svojih poročilih prikazati, kakor da bi bili nesrečni ljudje kdo ve kakšna izvežbana armada, ki se postavlja državnim avtoriteti po robu. Resnica je seveda povsem drugačna. To izhaja potemtudi iz »uradnih poročil« samih. Ko roji obupanih ljudi trčijo ob redno vojsko, katera zastavi pot njihovega nadaljnjemu prodiranju, jih leta razkropi, zasleduje in pobije. Na ta način rešuje kitajska vlada socialno vprašanje. Da bi pa to ne izgledalo preveč ujezljivo in da bi se civilizirani svet ne skandaliziral, pa se govori v javnosti o pravcati bitkah med komunisti in vladnimi četami, v katerih navadno obleži kar na deset-tisoče mrtvih. Ker toliko ljudi ni bilo pobitih niti v najstrašnejših bitkah v svetovni vojni, kjer so si stale milijonske armade nasproti, je jasno, da so ti številni mrtveci v resnici samo žrtve navadnega pokolja gladnih ljudi po vladnih četah, ki na ta način spravijo odvišno prebivalstvo s sveta in vlado rešijo velike brige. O neki taki komunistični vstaji poročajo sedaj iz Južne Kitajske. Pri Anju-anu je trčila »komunistična« armada, broječa 80.000 mož ob redno vojsko. Vnela se je »bitka«, v kateri je obležalo 10.000 upornikov mrtvih, rešili so se zaenkrat le oni tisoči, ki so imeli urne noge in niso bili preveč stradani, da so mogli bežati, pa še te zasledujejo in jih bodo gotovo precej pobili na begu.

Če si z naročnino v zaostanku, jo poravnaj takoj! Pomisli, da se morajo delavski listi vzdrževati izključno z lastnimi sredstvi. ...

Tone Maček:

113

Slučaj Kumberger

Zamaj se je kljub zgodnji uri vest o strašni nesreči z bliskovito naglico razširila po vsej koloniji, dasi nihče ni še vedel, kaj se je prav za prav zgodilo. Razširjale so se fantastične stvari, ki so katastrofo čezmerno povečavale. Govorilo se je že, da celo D-polje gori in da je vsa njegova posadka zapisana smrti. Drugi so zopet govorili o eksplozivnih plinih, ki so polovico rudnika uničili.

Žene in svoji rudarjev, ki so se nahajali na nočni zmeni, so se zbrali pred šahtom in nestrpno pričakovali izmenjave moštva. Ženske so, samo napol oblečene, čakale z otroci v naročjih in spraševale druga drugo, kaj se je zgodilo, navalile so z vprašanji na nadzornika dnevnega obra- ta in silile v podajača pri šahtu, ki jih je odganjal, češ, da sam nič ne ve.

»Prosim, pojdite proč od tukaj, vidite, da ste napoti. Tiri morajo biti prosti!«

Prvo skupino rudarjev, ki se je pojavila iz šahta, je občinstvo v krogu obstopilo in zahtevalo pojasnil. Rudarji so se čudili, ker o vsej stvari niso nič vedeli. Bili so z Marijinega polja, kjer so popravljali nek star rov. Samo eden izmed njih, ki je bil med šihtom šel na drugi horizont po vodo, je slišal, da se je na D-polju pripetil »ferbruh«, zasip.

Ljudje so si nekoliko oddahnili, a razšli se niso. Vsaka nova skupina, ki se je pripeljala iz jame, je bila obsipana s kopico vprašanj. Zaznalo se je, da je katastrofa zahtevala žrtev. Koliko? Enega? Dva? Več? In že se je govorilo o tridesetih mrtvih? Razburjenje je zopet naraščalo. Ženske so pričele jokati in glasno tožiti. Tu in tam se je slišal kak grozeč vzklik.

Pozornost je vzbudila posebna odprava moštva, ki se je napotila k šahtu, opremljena z novimi plinskimi maskami in impregniranimi plašči, ki so jim jih ravnokar dali iz skladišč. Pred šahtom so čakali na podajanje vagončki, naloženi z različnimi in-

štrumenti, vetrenjačami in velikimi kolači gumijastih cevi.

»Kam gre ta materijal?«
»Na D-polje.«
»Torej se je tam zgodila nesreča?«

»Menda že!«
»Je kdo mrtev?«
»Ne vem,« je odgovarjal podajač.
»Sedaj imajo teh stvari dosti, prej pa jih niso dali, da bi se nezgoda preprečila.«

»Stane denarja; bi se znalo kaj pokvariti. V skladišču je varno spravljeno,« je ironično pristavil podajač.
»Seveda, njim je več vreden takle plašč, kakor življenje rudarja.«

Med navzočimi je bila tudi mlada Žagarjeva žena z enoletnim detetom v naročju. Ko je slišala o D-polju, je vrisnila vsa zaprepaščena:

»Ciril! Moj Ciril! Ga je kdo videl? Pravil mi je, da bo delal na D-polju. Na tistem vročem izkopu. Še ni nikogar z D-polja?! O-o!«

Žene so jo tolažile. Tedaj se je razneslo od ust do ust:

»D-polje je izstopilo!«
»Kaj pravijo?!«

»Kdo je zasut?!«
Žagarjeva je kričala: »Ciril! Ciril! Je prišel Ciril?!«
»Kje je Petrinov?!«
»Kaj je z Dremšakom?!«

Prišleci so v zadregi povešali oči, kakor bi se čutili krivim. Zdelo se jim je, da so oni odgovorni za usodo svojih nesrečnih tovarišev in za bôl njihovi svojcev. Jecljaje so skušali zmanjšati in omiliti pomen katastrofe. To se jim je slabo posrečilo. Ljudje so zaslutili najhujše. Obupani so silili v rudarje:

»Kar povejte!«
»Mrtvi?!«
»Koliko?!«
»Kateri?!«

»Če so mrtvi, ne vemo. Zasipani so. V živi žrvjavi. Pred tremi dnevi jih ne bodo mogli odkopati.«

Rudarje z D-polja so v izključni dvorani zaslili. Tudi paznik Babič je bil navzoč. Ugotoviti je bilo treba, kdo je med ponesrečenimi. Cela Čeprlinova tovarišija je manjkala. Šest mož. Čeprlin Miha, njegov brat Cene, Petrinov Janez, Dremšak, Žagar in Rižnar.

Maribor

Kaj je s pomožno akcijo. — Po vsej Evropi in celo v naši Dravski banovini se je že počela akcija za zimsko pomoč. Župani vseh mest so izdali tozadevne pozive in pripravili vse potrebno, da se čez zimo mizeriji odpomre. V Mariboru pa se vse počiva.

Mariborski narodni delavci so dobili komisariat. »Jutra« in »Večernik« sta te dni objavila enako se glasečo notico, v kateri se sporoča javnosti, da je bil na čelu podružnice Narodne strokovne zveze v Mariboru imenovan upravnik, kateremu je pridelen tričlanski sosvet. Nadalje pravi notica: »Vnaprej pa že poudarjamo, da se je izprememba izvršila zgolj zato, da se spravi poslovanje v sklad s cilji, radi katerih je bila organizacija poklicana v življenje, to je, da bo služila predvsem organiziranemu in narodno zavednemu delavstvu. Izločil pa se bo vsak vpliv, ki ima bodisi politično ali drugo ozadje, pa naj pridejo ti vplivi iz desne ali leve.« Iz notice ni razvidno, zakaj je prišlo do te nenadne in nenavadne spremembe na vodstvu podružnice in kdo je tisti, ki je postavil komisariat. Možnosti sta samo dve: ena, da je odbor prostovoljno odstopil in da ni hotel sklicati niti izrednega občnega zbora, da bi predal funkcije novoizvoljenemu odboru, druga, da je ljubljansko vodstvo odstavilo odbor in postavilo komisariat. Največ verjetnosti postaja, da je pravilna druga verzija, da je ljubljansko vodstvo odstavilo odbor. Torej je moralo priti med Mariborom in Ljubljano do hudih trenj, ki jih vodstvo ni moglo rešiti drugače kot na ta način, da je z dekretom uveljavilo svojo avtoriteto. Kakšen odmev bo ta sprememba našla med članstvom — kolikor ga je še ostalo — je težko reči, dokler se ne bo vršil občni zbor. Da-li so pa prilike za sklicanje občnega zbora že godne, je drugo vprašanje. Zanimiv pa je ta razcep v vodstvu narodnih socialistov. Mogoče je mariborsko vodstvo zraslo ljubljanskemu že preveč čez glavo in se je bilo bati, da ga sploh izpodrine. Mogoče je pa tudi, da ljubljansko vodstvo, ki se trajno sklicuje na čehoslovaško narodno socialistično gibanje in išče z njim stikov, ni moglo več trpeti, da so posamezniki v Mariboru vodili pokret v fašizem in s tem dementirali vodstvo in ogrožali tudi njegove zveze s Čehoslovaško. Da je pokret v Mariboru širil v drugo smer, kot pa je to bilo vedno ali pa vsaj trenutno ljubo ljubljanskemu vodstvu, je mogoče posneti iz zgoraj omenjene notice, ko pravi, da se je izprememba izvršila zgolj zato, da se spravi poslovanje v sklad s cilji, radi katerih je bila organizacija poklicana v življenje. Po par letnem obstoju podružnice je to vsekakor zelo zanimivo priznanje, ki si ga je vredno zapomniti.

Zanimiva komplikacija v zadevi g. Tumpeja. Na drugem mestu objavljamo poročilo »Jutra« in njegovega »Mariborskega Večernika« o razpravi med bivšim vodjem narodnih železničarjev g. Tumpejem in urednikom celjske »Nove Dobe«, pri kateri je g. Tumpej zgubil tožbo radi svojega govora v Celju glede ministra saobračaja. Radi tega svojega govora je bil g. Tumpej svojevčasno že suspendiran od službe, a potem zopet vpoklican, ker ga je disciplinsko sodišče pri direkciji državnih železnic oprostilo krivde. Nastala je torej težko premostljiva diferenda med gornjima dvema odločbama, koje razvoj bo javnost z velikim zanimanjem zasledovala. Kako pa tudi ne, saj še ni dolgo, ko je isti »Jutrov Večernik« z zanosom poročal, kako so krepke mišice narodnih delavcev v verandi »Uniona« dvignile g. Tumpeja na ramena in ga kot zmagovalnega Cezarja nosile po nacionalnem Mariboru.

Obisk na pokopališču je bil letos na praznik radi slabega vremena manjši kakor prejšnja leta.

Smrt neznanega starčka. V sredo, dne 31. oktobra se je na Aleksandrovi cesti zgrudil okrog 70 letni starček. Na pomoč so mu takoj priskočili pasanti, toda ves trud je bil zaman, starček je na licu mesta izdihnil. Identiteta pokojnega še ni ugotovljena.

Smrtna kosa. V sredo, dne 31. oktobra je nenadoma preminula gospa Kunigunda Stecher, gostilničarka v Studencih. Blaga pokojnica je bila revežem zelo naklonjena. Pogreb se je vršil minuli petek ob veliki udeležbi občinstva. — **Rozman Ivan,** posestnik v Svečini, je minuli četrtek podlegel hudim telesnim poškodbam, ki mu jih je zadelal ... ob meji.

Ze drugič se je skušal zastrupiti Viljem Torgler, stotnik avstrijske armade v pokojnici. Pred dvema mesecema je pobegnil iz Avstrije, kjer ga dolžijo, da si je prilastil nek avtomobil. Kmalu nato se je skušal zastrupiti v nekem mariborskem hotelu. Pred par dnevi je bil izpuščen iz splošne bolnice. Minulo sredo, pa je v svojem stanovanju v Vetrinjski ulici použil količino veronala. Nezavestnega so rešilci prepeljali v splošno bolnico.

Pol milijona dinarjev je zabixsal. Pred okrožnim sodiščem se je zagovarjal v pondeljek radi hudodelstva prevare Mariborčan Alfred Schifko, bivši uradnik »Dunajske mestne zavarovalnice«. Gosp. Schifko je sicer že od prevrata naprej živel v Grazu, vendar je ostal jugoslovanski državljan, ker je bil v Mariboru rojen in ga je radi tega sodilo mariborsko sodišče, ker je zagrešil v svoji službi, pri podružnici omenjene zavarovalnice v Grazu veliko prevaro in jo nato pobrisal preko meje v svojo rojstno mesto Maribor. V Grazu je živel nobel in veselo, kar je stalo mnogo denarja. Čeprav je imel skoro 5000.— Din mesečne plače, vendar to gosp. Schifku ni zadostovalo za prebite noči v graških zabavnih lokalih in zlasti za avtomobilske izlete. Zato je na premeten način nakazoval od zavarovalnice denar na Dunaj, kjer sta denar dvigala dva dobra prijatelja proti 10 in 20% proviziji. Na ta način je veselil g. Schifko golju-

Popolen učinek
dosežeš samo tedaj,
če raztopiš Persil
v mrzli vodi

Persil varuje perilo

Za namakanje perila vzemi Henko!

Strojne tovarne in livarne pred ljubljanskim sodiščem

Sodnijsko je bilo ugotovljeno, da so trajale od leta 1923 v Strojnih tovarnah in livarnah v Ljubljani nedovoljene manipulacije in tatvine. — Osumljeni so bili: ravnatelj **Karl Govekar, Ana Strickberger in Josip Florijančič.** Prva razprava se je vršila 12. decembra 1931 in je trajala 12 dni. Na tej razpravi je bil Josip Florijančič obsojen na 14 mesecev strogega zapor. Pritožil se je na apelacijsko sodišče, ki je to sodbo razveljavilo in odredilo, da se postopanje proti Florijančiču združi z obema drugima.

Na podlagi tega je ljubljansko sodišče 25. t. m. o malverzacijah pri Strojnih tovarnah in livarnah v Ljubljani ponovno razpravljalo.

Potek razprave dne 25. oktobra.

Točno ob 15.30 je pričela ter jo je vodil s. o. s. dr. Železinger. Za obtoženko Ano Strickbergerjevo je bil branilec dr. Tuma, za obtoženca Josipa Florijančiča dr. I. C. Oblak. Po končanih formalnostih je sodnik vprašal oba obtoženca, ki sta vabilo k razpravi prejela precej kasno, če se strinjata, da se razprava vrši, v kar sta pristala. Branilec dr. Tuma je izrazil svoje pridržke, poudarjajoč, da danes pristopa k razpravi nepripravljen, ker je nemogoče v tako kratkem času proučiti ves procesualni material. Pridružil se mu je dr. Oblak.

Govor državnega tožilca.

Drž. tožilec dr. Julij Fellahar je nato izjavil:

»Vzdržujem prvotno obtožnico, toda moram jo zaradi nadaljnje preiskave modificirati in skrajšati. Strojne tovarne in livarne so iz nerazumljivega vzroka umaknile predlog na progon proti glavnemu krivcu Karlu Govekarju. Po nepotrebnem je bilo povzročeno državnemu zakladu mnogo stroškov, tako so samo izvedenci prejeli honorar 25.000 Din za svojo revizijo in elaborat o poslovanju podjetja. Ko je bila preiskava v interesu tovarn izvedena, da bi se odkrile vse manipulacije, pa je sledil umik.«

Skliceval se je nato na določilo § 89 kaz. postopka, po katerem se more preklicati progon samo pred pričetkom glavne razprave. To se je zgodilo pri Govekarju in se proti njemu ni mogla vložiti obtožnica. Glede obeh obtožencev pa umik progona ne more imeti istega učinka kakor pri Govekarju. Ker je obtožba proti njemu izpadla, zato je proces precej okrnjen. Proces bi pokazal, kako se je gospodarilo pri nacionaliziranem podjetju na škodo našega celokupnega gospodarstva. Nad 1 milijon dinarjev je šlo v izgubo.

»Primoran sem obtožnico,« je nadaljeval, »deloma skrčiti in jo umakniti za čas, ko je bil Karol Govekar skupno z obtoženko in podjetju, ker je nujen sum, da sta manipulacije vršila skupno, ali pa Govekar sam odnosno obtoženka Ana Strickbergerjeva sama. Krivično bi bilo, da bi bila sedaj obsojena zaradi vseh teh manipulacij le obtoženka, drugi sokrivci pa prost.«

Prvotna obtožnica je navajala skupni primanjkljaj na 880.800 Din. Od tega zneska odpadejo postavke:

1. Znesek, ki ga je prejel sam ravnatelj Govekar osebno od uprave veleposestva Herwarda Auersperga, Turjak-Namršelj, dne 26. aprila 1924 po 122.412 Din. Govekar je dal potrdilo, obtoženka tega denarja ni prejela, pa ravnatelj ji tudi ni izročil kopije potrdila. Original potrdila se nahaja pri upravi veleposestva.

fal od leta 1931 naprej in so mu prišli na sled šele letošnjo pomlad. Takrat jo je pobrisal v Maribor, od tukaj v Ptuj in še tudi tam aranžiral vesele avtoizlete v Halošče gorice, ... V Ptuj so ga aretirali in v pondeljek je mariborsko sodišče obsodilo g. Schifko na 4 leta robije in 5 let izgube častnih pravic. Zalumpal je obsojeni nekaj nad 44.000 šilingov, torej skoro pol milijona dinarjev, tekomo treh let.

»Prijatelj Prirode« v Mariboru namerava letos prirediti smučarski tečaj. Vsi, ki se za to zanimajo, naj pridejo v torek, dne 6. novembra ob 20. uri v društveni lokal, Ruška cesta 7 (dvorišče), kjer se bo vršilo predavanje in se bomo pogovorili o vseh podrobnostih.

2. Izvedenca sta ugotovila, da je bilo 31. dec. 1924. leta fingirano izplačilo davkov v znesku 38.209,30 Din. Finančna direkcija ni nikoli prejela tega zneska.

3. Izvedenca sta dalje ugotovila, da so iz leta 1923. izgubile blagajniške kartoteke in priloge. Kontrola pa je ugotovila, da sta si Govekar in obtoženka prilastila znesek 50.000 Din, fingirano vknjižen za fond onemoglih delavcev. Denarja fond nikoli ni dobil.

4. Nujno je podan sum, da sta oba, odnosno Karol Govekar sam, fingirala odvedbo zneska 100.000 Din l. 1924 v fond onemoglih delavcev in v pokojniški fond uradnikov, za vsakega po 50.000 Din.

5. Dokazano je, da je Govekar fingiral račun Ivana Figarja za sekanje pil v znesku 4000 Din septembra 1927.

6. Dokazano je dalje, da je Govekar dal fingirati po skladiščniku dobavnico za dobavo stare litine v znesku 7.088 Din.

7. Fingiral je račun za potovanje leta 1926. Glede tega računa je ugotovljeno, da se je nanašal za dobo od 28. aprila do 31. aprila. April pa ima samo 30 dni. Račun znaša 7.752 Din.

8. Leta 1927. je ugotovljen presežek bilančne nagrade uradnicama Olgi Windischbergerjevi in Vodnikovu. Obema je bila izplačana nagrada 4000 Din, vpisana pa je bila s 5500 Din.

9. Dalje je bilo fingirano izplačilo provizije inž. Šmalca za leto 1925. Provizija znaša 5500 Din. Izvedenca sta ugotovila, da takrat inž. Šmalc ni imel nobenega posla s tovarnami.

Govekar sam je glede tega zneska omenil, da ga je porabil za nagrado nekemu davčnemu uradniku, da ni bilo treba tovarnam plačati velikih davkov.

Glede Josipa Florijančiča je državni tožilec vzdrževal obtožbo, kakor se je glasila prvotno v sodbi. Poudarjal je: Strojne tovarne pravijo, da nimajo nobene škode, da je vse povrnjeno in da so zato proti vsem trem umaknile progon. Glede obeh obtožencev ne morem umakniti obtožbe, ker sem vezan na določila zakona. Če so Strojne tovarne take, da jim uslužbenci lahko vse pokradejo in da jim puste blagajne prazne, potem naj ne ovajajo.

Celotni primanjkljaj v obtožbi se je nato v zapisniku skrčil od 880.800 na 545.000 dinarjev.

Govori branilcev.

Branilec I. obtoženke dr. Henrik Tuma je v svojih izjavah pobil stališče državnega tožilca. Sklicujoč se na določila §§ 89 in 276 k. z. p., je sploh nemogoče vzdrževati sedanjo obtožbo. Zato predlaga, da se mora obtožba zavrniti, zlasti, če se pokaže, da je zasebni tožitelj odstopil od obtožbe. Napačno je tolmačenje državnega tožilca, da je današnja razprava nadaljevanje prve. To ni res. Danes gre za povsem novo razpravo. — Branilec Josipa Florijančiča dr. I. C. Oblak se je pridružil izvajanjem prvega branilca.

Sodnik je nato prečital nekatere važnejše zapisnike, ki se nanašajo na končno rešitev. Državni tožilec: »Gospod sodnik! Ali je v predlogu o umiku navedeno, da je škoda poravnana? Ali je to tudi pri Govekarju? Obrnjen proti Strickbergerjevi: »Ali ste se zmenili z njimi?« Obtoženka: »Kje?« Sodnik je nato prečital kratek predlog zastopnika Strojnih tovarn dr. Milana Koruna, ki navaja samo, da Strojne umikajo progon brez navedbe razloga, da so krite. Branilec dr. Tuma nekoliko ironično: »Meni je znano, da je škoda poravnana!« Branilec dr. Oblak: »Tako, da je g. Govekar tiho!« Sodnik: »Imajo tovarne še stroške!« Državni tožilec: »Kdo bo državi poravnal stroške?«

MARIBORSKO GLEDALIŠČE.

Šobota, 3. nov. ob 20. uri: »Idealen so-prog.« Red C. — Nedelja, 4. nov. ob 15. uri: »Hlapci.« Znižane cene. — Ob 20. uri: »Konflikt.« Premiera.

Prva letošnja popoldanska predstava bo v nedeljo, 4. nov. ob 15. uri. Uprižore Cankarjevo dramo »Hlapci«, eno najboljših in najučinkovitejših del velikega slovenskega pisatelja. »Hlapci« so letos v novi režiji in inscenaciji dosegli redko lep uspeh. — Veljajo znižane cene.

Delavci in nameščenci jedo samo v Javni kuhinji na Slomškovem trgu št. 6.

Državni tožilec se je nato protivil predlogu obrambe, da se obtožba zavrne. Obtoženka Strickbergerjeva je pripomnila: »Upravni odbor je Govekarja odstavil v 24 urah!« Dr. Tuma ironično: »Reduciran je bil!«

Sodnik dr. Železinger je nato objavil sodbo.

V smislu § 276 kaz. postopka se zavrne obtožba proti Ani Strickbergerjevi in Josipu Florijančiču.

Državni tožilec

je nato kratko izjavil: »Prijavljam priziv zaradi kršitve zakona in prošim za prepis sodbe.«

Razprava je bila s tem končana ob 17. uri. Na ta način je bila velika afera pri Strojnih tovarnah in livarnah v Ljubljani likvidirana.

Kaj pa sklad za podporo onemoglih delavcev in nameščencev?

Iz obtožnice državnega tožilca je razvidno, za kakšne zneske se je v tem procesu šlo. Nas zanima predvsem

fond, ki je bil namenjen za onemogle delavce in pokojniški fond za nameščence,

iz katerega je nestalo kar Din 150.000

Državni tožilec je lepo karakteriziral podjetje, ko je rekel: »Strojne tovarne pravijo, da nimajo nobene škode, da je vse povrnjeno in da so zato proti vsem trem umaknile progon. — Če so Strojne tovarne take, da jim uslužbenci lahko vse pokradejo in da jim puste blagajne prazne, potem naj ne ovajajo.«

Mi smo tukaj na strani državnega tožilca in želimo, da razgali vse, kar se je v tem podjetju dogajalo. Predvsem zahtevamo, da se polaga važnost na onih 150.000 Din, ki so izginili iz fonda, ki je bil namenjen za onemogle delavce in pokojniški fond nameščencev.

Od leta 1930 so v podjetju stalne redukcije delavstva in nameščencev. Delavstvo je preživljalo najhujše čase, v kolikor ni bilo odpuščeno, se mu je reducirala zaslužek in delovni čas. Reducirani so bili delavci in uradniki, ki so desetletja zvesto služili podjetju brez pare podpore iz fondov, katere je v ta namen svoj čas podjetje vtilorilo iz letnih bilanc.

Delavec skoraj ni imel ob božičnih praznikih zakurjene sobe, dočim je imelo neko ščene božično drevesce — obloženo s klobasami.

Apeliramo na g. državnega tožilca, da zahteva vpogled v fond za onemogle delavce in nameščence in da zadevo ne pusti zaspati, ker bi se s tem že itak težko udarjenemu delavstvu in nameščencem tega podjetja zgodila še nova velika krivica!

Celje

»Svoboda« Celje, dramatični odsek priredi v nedeljo, dne 4. novembra t. l. v veliki dvorani Narodnega doma Cerkevnikovo tragedijo v 6 scenah »Očiščenje. Krizeva pot mnogih, ki so verjeli v lepoto in ljubezen. Vabimo vse delavstvo in nameščensko občinstvo, da se te predstave udeleži. Sodelujejo najboljši moči.

Ptuj

Vse delavstvo opozarjamo na predavanje, ki se bo vršilo v soboto, dne 3. novembra ob 19. uri v prostorih »Svobode«. Predaval bo dr. Štuhar o tuberkulozi iz medicinskega vidika. — Pridite polnoštevilno!

Gospod Tumpej izgubil pravdo

Mariborski »Večernik' Jutra« poroča:

Zanimiva razprava pred celjskim okrajnim sodiščem. Pred celjskim okrajnim sodiščem je bila dne 30. okt. zanimiva razprava v tožbi, ki jo je vložil železniški poduradnik g. Rudolf Tumpej proti uradniku »Nove Dobe« g. Radu Pečniku iz Celja zaradi poročila o ustanovnem občnem zboru podružnice Narodne strokovne zveze, ki je bil 11. marca v Celju. Gosp. Rado Pečnik je bil na občnem zboru kot poročevalec in je zabeležil izjave posameznih govornikov. Na tem občnem zboru je govoril tudi g. Tumpej, katerega govor je vseboval razne izjave proti režimu in ministrom, zlasti proti takratnemu ministru prometa. V tožbi je navajal g. Tumpej, da je bilo poročilo g. Pečnika neresnično. Tožitelja je zastopal g. dr. Dobovišek, tožnega uradnika pa g. dr. Kallan. Kot dokaz je g. Pečnik predložil zapisnik na občnem zboru zabeleženih izjav. Zaslisane priče so izjavile, da se ne spominjajo več podrobnosti, da pa lahko potrdijo, da je govoril g. Tumpej približno tako, kakor se je glasilo poročilo g. Pečnika. Zanimiva je bila izpoved neke priče, da se je tedaj v nekaterih časopisih dopuščalo psovnanje in zmerjanje ministrov in da zato ni

vzbudil govor g. Tumpeja pri navzočih posebne pozornosti; zaradi tega si tudi ni zapomnil vseh podrobnosti. Na izjavo neke priče, da pozna Tumpejevo narodno delovanje v Mariboru, pred katerim se mora marsikdo skriti, je zagovornik g. Pečnika stavil g. Tumpeju vprašanje, ali je res, da je izključen iz organizacije JNS in narodnih železničarjev. Gospod Tumpej je potrdil, da ni več član UJNZB in ne član JNS, je pa rekel, da je iz organizacije JNS izstopil sam. Po izvajanju zagovornika je sodnik g. Vrstvšek razglasil sodbo, s katero je bil g. Rado Pečnik oproščen, ker je smatralo sodišče na podlagi predloženih originalnih dokumentov in izpovedb priče, da je g. Tumpej res govoril tako, kakor je zapisal g. Pečnik, da pa je naravno, da se priče po tako dolgem času ne morejo več spominjati podrobnosti govora. G. Tumpej je bil obsojen tudi v plačilo stroškov pravde.

Gospod Tumpej je bil radi predmetnega govora v Celju tudi v disciplinski preiskavi in je šele pred kratkim znova nastopil službo. (Op. uredništva.)

Slov. Javornik

Predavanje »Svobode«. Javorniška »Svoboda« bo pričela v nedeljo, dne 4. t. m. s serijo nad vse zanimivih in poučnih predavanj. Predavanja se bodo vršila vsako drugo nedeljo ob 3. uri pop. v dvorani združne gostilne pri Konjičku. Prvo predavanje: »O stanovski državi«, se bo vršilo že v nedeljo; predaval bo s. Angelo Cerkevnik. Drugo in tretje predavanje vsebuje: »Izbrana poglavja o dialektičnem materializmu«; predavatelj isti. Četrto predavanje bo: »O razvoju fašizma«; predavatelj prof. s. Bogo Teplý iz Maribora. Peto predavanje: »Monopolni kapitalizem«; predavatelj isti. Šesto predavanje bo: »O delovnem pravu«; predavatelj s. dr. C. Jelenec. K predavanjem imajo dostop vsi proti vstopnini Din 2, brezposelni so vstopnine prosti. Udeležite se teh nad vse zanimivih predavanj v največjem številu, saj veste, da je v izobrazbi moč!

Jesenice

Socialni vefilm »Tunel«. Kino Radio bo predvajal od sobote do ponedeljka socialni in tehnični vefilm »Tunel« po znanem romanu Bernharda Kellermanna. Mi posebej opozarjamo vse naše sodruge na to filmsko veledelo, ki predstavlja sicer veliko fantazijo, ki pa se je v manjših izmerah izvedla na večih krajih sveta. Tunel, ki naj veže novi in stari svet, ki naj veže Evropo in Azijo, zidajo v tem filmu utopije, Utopije, morda, morda celo nepotrebnost, ker bodo najbrž preje varno premostili Ocean nad nami kakor pod nami? Vendar bodi kakor bilo, film ni le zanimiv, film je visoka pesem Delu, ki je tako silno, da zmore vse. Ne brez žrtev, toda vendar. Zaradi tega naj nihče ne zamudi ogledati si ta vefilm, komur je kaj za tehnične novosti in za dokaze o zmagojočem in vse ustvarjajočem Delu. Ne bo vam žal!

Knjige Cankarjeve družbe na Jesenicah so dospele. Dobite jih lahko pri svojih poverjenikih. Letošnji knjižni dar je velik, ogromen. Dva romana, dva dela socialne zgodovine, kakršne ne najdemo v nobeni šoli in še koledar — vse za borih Din 25.—. Kdor pa enega romana ne želi, dobi vse ostale za Din 20.—. Oglasite se vsi pri svojih poverjenikih. Kdor pa je zamudil prednaročilo, lahko pride v Delavskim dom, k s. Cvetku Kristanu, ki ima še nekaj knjig odveč. Pohitite, da ne boste zamudili in obžalovali!

Krajevna bratovska skladnica odreja za mesec november ta-le vrstni red zdravniške službe ob nedeljah: 4. in 18. novembra g. dr. Kogoj Frančišek; 11. in 25. novembra g. dr. Čeh Milan.

Kino Radio predvaja v soboto, nedeljo in ponedeljek, dne 3. do 5. t. m. vsakokrat ob 8. uri zvečer (v nedeljo tudi ob 3. uri pop.) filmsko veledelo »Tunel« po znanem romanu B. Kellermanna. Najboljši igralci. Dodatki običajni. Prih. spored: »Kadar Baby ljubi« z Anny Ondro.

Črna

Lesna industrijska zadruga v Črni pri Prevaljah, r. z. z. o. z.

vabi na

OBČNI ZBOR

kateri se bo vršil dne 18. novembra 1934 ob 9. uri dop. v prostorih gostilne Knez-Krulec v Črni, z dnevnim redom: Citanje zapisnika zadnjega obč. zbora; poročilo načelstva in nadzorstva; poročilo o računskem zaključku za l. 1933; sklepanje o likvidaciji zadruge; volitev likvidatoriev; slučajnosti.

Ako ne bo ob določeni uri navzočih zadostno število članov, se bo vršil v smislu pravil občni zbor pol ure pozneje, kateri bo sklepal veljavno, brez ozira na število članov.

Načelstvo in nadzorstvo.

Poštenost glasila naše KA

»Slovenec« in sploh vsi klerolisti imajo navado, da stopnjujejo svoje ogabne napade na marksiste, kadar čutijo, da jim le-ti postajajo še prav posebno nevarni. Spominimo se n. pr. le prvih povojnih let, ko je klerikalizem ustanovil pri nas poseben list za pobijanje marksizma pod nazivom »Večerni list«, ki je imel glavno nalogo blatiti socialistične voditelje in njihovo delo in ki se ni strahil najogabnejših laži in najbolj gnusnih izmišljotin, samo da očrni funkcionarje v očeh delavskih množic. Saj vedo prav dobro, ti črni pismouki, da namen posvečuje sredstva in da velja znani nauk: ubij pastirja in razkropila se bo čreda. Prav tako je zdaj-le: Ze cele mesece bruha »Slovenec« ogejn in žveplo na marksizem, dasi ga je že tisočkrat pokopal. V zadnjem času uporablja v ta namen tudi oni tkzv. »Delavski vestnik«, ki izhaja vsako nedeljo v »Slovenec«, ki zavzema četrtino toliko prostora, kot je odmerjen zabavnim člankom in prav toliko prostora kakor Kurenčkovi Nežki ali Frtavčkovemu Gustlju. Najogabnejši način borbe so uvodniki tega »Vestnika«. Kako se počutijo pisci teh, rekli bi, najnesramnejših pamfletov in kako spravijo to v sklad s svojo vestjo, si mi, ki znamo samo pozemsko misliti, toda pri vsem pa logično in pošteno, ne moremo razložiti. Pa bodo že oni sami uredili s seboj, s svojimi spovedniki in s svojim dirigentom morale in etike. Omeniti moramo pa to-le: V rubriki »Po svetu« v tem »Vestniku« je slavošpev socialnemu zavarovanju na Danskem. Kdo naj pričakuje od spoštovalcev raznih »zapovedi in resnic« toliko poštenja, da bi priznal ali vsaj omenil, da so socialno zavarovanje na Danskem uredili socialisti in da vse prejšnje pa bodisi konservativne ali liberalne vlade tega niso storile, čeprav bi bile storile lažje kot pa danes. To bi bilo preveč za njihovo moralo, ki jo vsiljujejo vsak dan naši mladini in bi se tudi ne zlagalo s člankom, ki je nekaj centimetrov nad tem in v katerem čitamo tudi to-le: »Tako se znajdet v bratskem objemu Jud kapitalist in Jud marksist. Vse za slavo in prospeh Izraela. Delovno ljudstvo naj samo naseda na fino pripravljene in skrite limanice. Saj, ko je enkrat ptiček v kletki, tako poje kakor mu žvižgaš. To je boljševiška krilatca, ki v njihovi praksi tudi drži.« In ko človek premišluje, kako pisci takih člankov sami lovijo ljudi na svoje limanice že, ko so stari komaj nekaj dni, in kako jih potem lovijo vse dotlej, dokler jih ne zagrne mati zemlja, kako jim mučijo glave s pripovedkami o staroslavnihih očakih Izraela, na katere pa tu pljujejo in jih psujejo, kako te razne potomce Izraela častijo in proslavljajo kot svoje najvišje ideale, kako vsak delavnik in vsak praznik žvižgajo ptičkam, ki so jih že ob rojstvu ujeli na limanico — potem se ne čudi, da je tudi nekaj takih ptičkov, ki so se teh limanic oprostili in ne plešejo več, kakor jim taki samozvanci žvižgajo in pojejo. In ker je teh ptičk vedno več in vedno več, so potrebni taki izbruhi jeze in ogorčenja, ker se ti samozvanci žvižgovci upravičeno bojijo, da kmalu ne bodo imeli žvižgati nikomur več, marveč bodo žvižgali praznim limanicam brez pesalcev. Vsaka samoobramba je sicer upravičena. Toda način te blagoslovljene samoobrambe je pa čudno skladen s črni no njihove barve in s temo v njihovih dušah. Zaradi tega proč od nje, v svetlobo jasnih dni!

Gledanje na daljavo. Angleška letalca Scott in Black, ki sta v dveh dneh in 82 minutah preletela 20.000 kilometrov dolgo zračno črto iz Londona v Melbourne, so pri njunem pristanku filmali in filmski posnetek radio-telegrafskim putem poslali v London, kjer so ga predvajali v kinematografih.

Vsaj enega novega naročnika

bom pridobil vsak teden za

„Delavsko Politiko“

To mora biti trden sklep vsakega zaupnika, vsakega zavednega proletarca.

Sodrug! Ako boš to izvršil, uspehi ne bodo izostali

Razno

V Ljubljani se je zadnja leta pozidalo 20 velikih dvonadstropnih stanovanjskih hiš za železničarje. V Mariboru, kjer je železniškega osebja več kot v Ljubljani, se pa v tem oziru v povojni dobi ni storilo nič. Podobno je tudi na drugih področjih. Želimo, da bi Maribor, kot veliko omenjena nacionalna obmejna postojanka, ne zaostajal za Ljubljano, ampak ji prednjačil.

Po šestnajstih letih bo rehabilitiran Tom Mooney v San Franciscu, ki je že od leta 1916 po nedolžnem obsojen na dosmrtno ječo. Tisto leto so vojni hujskači imeli v Ameriki največje uspehe, naivno ljudstvo se je pridruževalo zahtevi vojne industrije, da najtudi Amerika vstopi v vojno. Po vseh mestih so prirejali manifestacije za vojno. Tudi v San Franciscu se je nekega dne v juniju 1926. leta valila po Market Streetu bučna povorka, ki je zahtevala vojno, ko je nenadoma padla med maso bomba, ki je par ljudi ubila, več pa ranila. Osumljeni so bili seveda takoj delavski organizatorji in dva obsojena na smrt, potem pa pomiloščena na dosmrtno ječo. Eden je med

tem umrl, za Toma Mooneya pa bo sedaj proces končno obnovljen, ker je dokazano, da je nedolžen.

S. S.-čete bodo kasernirane. Da se jih odtegne »razkrajajočim vplivom«, bodo napadalni oddelki nacionalnosocialistične stranke kasernirani, kakor vojaštvo drž. brambe.

Moskva ima po zadnjem ljudskem štetju dne 1. jan. 1934 že 3 milijone 613.000 prebivalcev, medtem ko jih je štela pred vojno, leta 1913, samo 1.600.000.

Knjige Cankarjeve družbe so izšle

Za 25 Din je 5 knjig, za 20 Din 4 knjige. Kdor še ni plačal članarine, naj stori to takoj, da ne bo brez knjig, ki bodo letos, kakor se vidi, zmanjkale.

Književnost

»Snaga«, socialistički časopis, ki izhaja mesečno v Sarajevu, prinaša v oktoberski številki sledečo vsebino: Zločin prema miru, uvodne besede uredništva ob priliki smrti kralja Aleksandra; Jovo Jakšić: Sarajevski radnički pokret; Bogoslav Jošt, iz peresa Mike Kneževića; Stevan Živković: Deca ulice (pesem); Vladeta Bilbija: Značaj sporta među radnicima; Slika Maksima Sedeja; Nema rada (iz »Svobode«); Zoltan Ronay: Socijalna i ekonomska pozadina promena u Bugarskoj; F. Kleine: Koncentracijski logor; sledi sportni in kulturni pregled, beleške o gledališču in drugo ter pesem Petko Petkovića: Pismo iz grada. — Naročnina za »Snaga« znaša letno Din 30.—. Naročite, kdor more utrpjeti to skromno naročnino.

Filip Uratnik in Ivan Lah: »Aktualni problemi iz socialne politike in gospodarstva.« Knjižica je zelo pregledna in poučna. Priporočamo, da si jo kupi vsak, ki se hoče poučiti o gospodarskem in socialnem položaju, o inflaciji in deflaciji, o mezdah, o brezposelnosti in nadurnem delu, o socializaciji, o javnih delih, o teoriji konjunkturalnega gibanja in sedanjih krizi. Knjižica vsebuje tudi precej statističnega gradiva in mnogo diagramov, s katerimi pisatelja ponazorjeta svoja izvajanja. Knjižica stane Din 5.— in se dobi v Strokovni komisiji za Slovenijo, Ljubljana, poštni predal 290. Lahko pošljete tudi znamke. Priporočamo, da si to knjižico, ki je tudi v zunanji opremi lična, kupite.

Ne bojte se zime!

Dobro oblečen človek je zaščiteno proti mrazu. Naše nizke cene omogočajo vsakomur, da se dobro obleče.

OBIŠČITE NAŠE PRODAJALNE.

TIVAR-obleke

Kruh in pecivo naj delavec kupuje od Delavske pekarnice v Celju.

Za konzorcij izdaja in urejuje Viktor Eržen v Mariboru. — Tiska: Ljudska tiskarna, d. d. v Mariboru, predstavitelj Josip Ošlak v Mariboru.